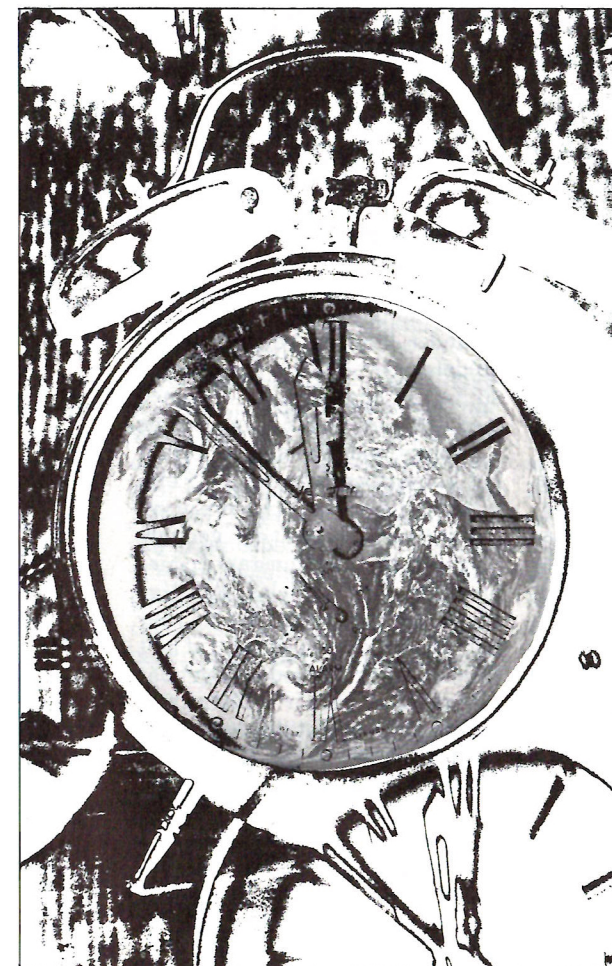

Godmorgen Jord

Hvert menneske er en levende helhed – er Jorden det også? Det mener den engelske forsker Peter Russell, og i sin bog »Den Opvågnende Jord« forklarer han, hvordan dette nye verdensbillede kan blive nøglen til vejen ud af menneskehedens – og dermed jordklodens – krise.

Der klages for tiden en del over det fortsatte fravær af et kvalificeret modspil til den borgerlige regerings krisepolitik. Der klages ofte i samme åndedrag over tressergenerationens rådvildhed og undertiden også over dens stigende interesse for bevidsthedsudvikling, der hævdes at være et forrædderi over for en ægte dynamisk samfundstænkning. I det hele taget klages der en del over både store og små

*af Steen Finsen
og Jan von Müllen*

problemer, og det stadige dødvande i nedrustningsforhandlingerne gør pessimismen næsten lammen. Ja, der er dem, der mener, at en tro på fremtiden kun kan komme i stand under iværksættelse af nogle gigantiske fortrængningsmekanismer, der vil medføre fejlhandlin-

ger, og måske i sidste ende en global katastrofe.

Vi vil i det følgende driste os til – under udfoldelse af en både stædig og »utidig« optimisme – at præsentere en efter vor mening overordentlig spændende og væsentlig bog, der på en let, elegant og dybtgående måde afdækker de utrolige muligheder, som menneskeheden netop i disse år har for at ændre – eller måske rettere fremskynde –

så er det tid at vågne!

Peter Russell, engelsk forsker. Han har studeret matematik, fysik og datalære, samt psykologi og meditation, bl.a. i Indien. Med stor optimisme taler han om den bevidsthedsudvikling, menneskeheden står foran. (Foto: Birgitta Manners, HÅLSA).

hele sin evolutionære retning og udvikling. Bogen, hvis titel »**The Awakening Earth**« (Den Opvåkne Jord) skal tages helt bogstaveligt, er forfattet af den alsidige engelske forsker og forfatter **Peter Russell**, der herhjemme nok er bedst kendt for sin fremragende bog »Transcendental Meditation og udviklingen af det indre menneske«.

Styrken i »The Awakening Earth« ligger ikke så meget i lanceringen af en ny viden som i den perspektiverende sammenstilling af allerede kendte teorier, der i øvrigt også taget hver for sig kan virke nok så udfordrende. Bogen lægger sig således i smuk forlængelse af f.eks. »Fremtidschok«, »Fysikkens Tao« og »Livstidevandet« og er som disse et væsentligt bidrag til hele »New Age« filosofien. At der er delte meninger om nytten af at beskæftige sig med et nyt verdensbillede, giver dagspressen os jævnlige eksempler på. Mon ikke en del af modstanden skyldes, at selv de, der arbejder mest helhjertet med bevidsthedsudvikling, endnu ikke har formået at gøre virkeligt dybtgående rede for samfundsperspektiverne i deres tilsyneladende så virkelighedsfjerne arbejde. Med Peter Russells bog er der for alvor taget hul på dette problem, og debatten om et så væsentligt samfundsfænomen som

f.eks. meditation skulle snart kunne løfte sig fra »pas-nu-på-du-ikke-bliver-hindu«-stadiet, hvor den alt for længe har befundet sig.

Moder Jord – er hun levende?

Den berømte astronom Fred Hoyle udtalte allerede i 1948, at så snart man ville være i stand til at fotografere Jorden ude fra verdensrummet, ville en ny og magtfuld forestilling opstå i menneskets bevidsthed: ideen om Jorden som én organisme. Videnskabeligt er denne organisme-tanke bl.a. blevet fremført af englænderen James Lovelock, hvis *Gaia-hypotese* (Gaia = Moder Jord) har vundet stor udbredelse. Lovelock har især hæftet sig ved Jordens evne til – i lighed med den menneskelige organisme – at opretholde forskellige former for homøostase (ligevægt). F.eks. ville det ifølge Lovelock være urimeligt at forestille sig, at den gennem meget lange tider konstante og for biologisk liv særdeles gunstige overfladetemperatur, Jorden har haft, skulle være et samspil af helt tilfældige begivenheder, noget der i øvrigt også gælder verdenshavens saltkoncentration og luftens iltindhold. Opfatter man derimod Jorden som én stor, levende organisme, er der ikke noget mærkeligt i, at den i overlevelsesejemed – eller ligefrem for at forfølge højere mål – har været i stand til at opretholde denne balance. Også James Miller er kendt for sin forskning på dette felt og har forsøgt at opstille 19 kriterier for levende systemer. I Russells bog kan man i et stort skema se, hvorledes Jorden punkt for punkt opfylder disse kriterier.

At Jorden formodentlig i en eller anden forstand kan betegnes som en organisme, siger imidlertid ikke noget om, hvorvidt den som mennesket er forsynet med en selvreflekterende bevidsthed, dvs. en bevidsthed, som er bevidst om at være bevidst. For at få en idé om på hvilket niveau Gaia befinder sig i øjeblikket, forsøger Russell sig med et kort overblik over evolutionen, begyndende med »The Big Bang« for ca. 15 milliarder år siden. Der synes at være tale om en

bevægelse mod stadig større kompleksitet og på visse niveauer om gennembrud af noget, der kvalitativt adskiller sig fra det foregående. Således synes der at være en udvikling fra energi over materie til biologisk liv og videre fra biologisk liv til selvreflekterende bevidsthed, som man ser det hos mennesket. Der er desuden en udtalt tendens til, at evolutionens hastighed konstant accelererer. I dag foretager menneskeheden på få ti-år skridt, der i evolutionært perspektiv kan siges at have lige så stor betydning, som f.eks. udviklingen af fotosyntese engang har haft.

Jordens forvandling – og vor egen

Det er Russells påstand, at vi i øjeblikket meget vel kan befinde os på tærsklen til en overordentlig betydningsfuld faseovergang, der evolutionært kan udtrykkes som intet mindre end menneskehedens integration i en social superorganisme. Denne superorganisme vil efterhånden fungere som en global hjerne – Russell taler om *Gaia-feltet* – der altså skulle kunne blive en parallel til individets selvreflekterende bevidsthed. Der er imidlertid ingen sikkerhed for, at en sådan faseovergang kommer til at finde sted. Menneskeheden er for tiden inde i en særdeles alvorlig krise, der snarere bringer tanken hen på kræft, end på overgang til en velordnet syntese på et højere plan. Det er i høj grad op til os selv, om evolutionen nu vil blive videreført, og det er ifølge Russell hvert enkelt menneskes evne til at gennemgå en indre forvandling, der vil være afgørende for, om Gaia-feltet bliver en realitet.

Det vil måske her være på sin plads at gøre opmærksom på, at den superorganisme, Russell taler

om, ikke er en eller anden form for autoritær statsdannelse, der efter magtovertagelsen vil gå i gang med at udrydde sine uønskede kræftceller gennem gasning eller lignende. Der er derimod tale om en befriende mulighed for, at mennesket for første gang kan komme til at udtrykke sin individualitet på baggrund af global bevidsthed på en sådan måde, at den enkeltes lykke og velfærd er i den smukkeste overensstemmelse med helhedens interesser. Der er ikke tale om at afvikle noget i et menneske, men derimod om at få noget væsentligt i tilgift. Der er heller ikke tale om at anbefale ét politisk system frem for et andet, men derimod om at udvide grænserne for den bevidsthed, der er grundlaget for, hvilke beslutninger, der til syvende og sidst tages. »Intet mindre end Utopia kan i dag frelse verden«, skal Buckminster Fuller have udtalt, og vi kunne her tilføje Maharishi Mahesh Yogis ofte gentagne ord: »Begrænset viden er farlig«.

At kunne se ud over sin egen næsetip

Men hvorledes bringer man sig selv til en tilstand, hvor man ikke begår fejltagelser, og hvor alle ens handlinger er maksimalt livsfremmende både for én selv og andre? Dette er emnet for anden del af Russells bog, der er om muligt endnu mere fascinerende end første del, bl.a. fordi forfatteren her er helt på hjemmebane.

Russell anvender ordet *synergi*, der i sine græske rødder betyder »at arbejde sammen«, til at betegne det forhold, at enkeltkomponenterne i visse systemer er i stand til helt spontant at arbejde til helhedens bedste – og det på en sådan måde, at helheden er noget andet og større end blot summen af delene. Etnografer taler undertiden om en høj grad af synergi hos visse primitive stammer og mener hermed, at de sociologiske og psykologiske strukturer sikrer, at enkeltindividernes handlinger naturligt er til fordel for hele gruppen, ligesom aggressioner og konflikter yderst

sjældent forekommer.

Om verden som helhed må man desværre i dag sige, at synergien er yderst lav, og her er Russells hovedsynspunkt, at dette problem ikke blot kan løses på ønsknernes eller argumenternes plan. Der må en langt mere dybtgående forvandling til, der opererer helt nede omkring rødderne til hele vor tænkning og adfærd. Eller videnskabs-teoretisk udtrykt: der må et fundamentalt paradigme-skrift til, der fuldstændigt vender op og ned på den stadigt mere ekstreme opsplitningstendens, der karakteriserer moderne videnskab.

Hovedmiséren i dag kan ifølge Russell karakteriseres med Alan Watts udtryk »*det hud-indkapslede ego*« (the skin-encapsulated ego): en personlighedsmodel, hvor jeg'et er begrænset til den biologiske organisme, og hvor identitetsfølelsen følgelig ikke er udstrakt til den øvrige verden. Det skal naturligvis ikke nægtes, at det ikke bare i overlevelsesejemed men også

i mange andre sammenhænge kan være særdeles praktisk at kende grænserne for sit jeg i den hud-indkapslede forstand, så det, Russell gerne ser, er som tidligere nævnt en *udvidelse* af jeg'et og ikke en *afvikling* (en virkelig forståelse af netop dette punkt ville i øvrigt kunne spare den danske debat for mange vanvittige påstande om, at f.eks. meditation lader den stakels selvbevidste europæer opsluges i et stort, grumt indisk hav og lign.).

Bevidsthedsudviklingens muligheder

At udvikle selvet til Selvet er en styrkelse af personligheden på alle niveauer, hvilket bliver åbenbart såvel gennem et studium af de store mystikere gennem tiden som gennem enkle overvejelser over, hvor fatalt det ville være altid at skulle have sin begrænsede identitet bekræftet og stivet af udefra. Ud over at det afledte selv f.eks. ikke kan tåle kritik, ofte oplever de-

pressioner og angst, er nødt til at bekræfte sit alt for lille ego med stimulanter, narkotika, materielle besiddelser osv., har det også en farlig tendens til at søge ind i tvivlsomme gruppedannelser, og det kommer herved bevidst eller ubevidst til direkte at modvirke den mulige tilblivelse af en global eller ligefrem kosmisk bevidsthed.

Kosmisk bevidsthed er netop Russells (og mange andres) betegnelse for en bevidsthedstilstand, hvor det begrænsede ego har fået tilføjet en permanent erfaring af sin samhörighed med hele skabelsen. For ikke ret lang tid siden ansås en sådan tilstand for om ikke en umulighed så dog som noget, der var forbeholdt de få. Der er naturligvis mange grunde til, at det nu ser anderledes ud, men en af de væsentligste er uden tvivl den efterhånden omfattende meditationsforskning, der ikke blot har afsløret, hvor hurtigt det enkelte individ kan begynde at udvide sin bevidsthed, men vigtigere, hvordan

blot et lille antal mediterende (ifølge Maharishi Mahesh Yogi så få som 1% af befolkningen) gennem deres daglige meditationsudøvelse kan være med til at løfte hele samfundets og i sidste ende hele verdens kollektive bevidsthed.

Det skal siges til Russells ros, at skønt han selv er uddannet som lærer i Transcendental Meditation (TM) og ikke lægger skjul på, at han anser denne teknik for den på én gang mest enkle og dybtgående, kunne han ikke drømme om at afvise andre veje til selv- og dermed samfundsudvikling. Faktisk har han helliget et helt kapitel med overskriften »The Spiritual Renaissance« de talrige veje, der synes at være til, eller i hvert fald hen imod, tilstanden af »oplysning« – en tilstand som i sidste instans unddrager sig sproglig beskrivelse, netop fordi det er en enhedstilstand, som man *er*. Om virkningerne kan der dog siges en del. Bl.a. må man gå ud fra, at den, der spontant lever livets helhed, og hvis

handlinger derfor på samme tid er til gavn for ham selv og helheden, kunne gå hen og »få ondt i« f.eks. Sydafrika, på samme måde som vi andre hud-indkapslede kan få smerter i foden. Men bare rolig, der kræves efter sigende ikke ret mange af den type, før større internationale konflikter kun vil kunne opleves i historiebøgerne.

Som ringe i vandet...

Inden vi nu flipper helt ud, var det måske en idé at se lidt på, hvor store chancerne rent faktisk er for, at diverse terapier og meditationssystemer får en så stor udbredelse, at det virkeligt vil kunne mærkes på det kollektive plan (de nævnte 1%-undersøgelser, der er lavet i forbindelse med TM, taler kun om forbedret livskvalitet, ikke om evolutionært set skelsættende sociologiske fase-overgange). Ja, ifølge de undersøgelser, Russell henviser til, er stigningen i antallet af personer, der på en eller anden måde er involveret i programmer til udvidelse af

bevidstheden (hvor der ikke tænkes på bevidsthedens specifikke indhold, men på bevidstheden som sådan, som beholder for hele det mulige indhold), forbløffende stor. Faktisk er stigningen eksponentiel, dvs. ikke jævnt men brat stigende, og med en fordoblingstid på mellem 3 og 5 år. Noget lignende gælder antallet af bøger og tidsskrifter på dette område, ligesom et meget stort antal mennesker snart vil have deres daglige arbejde i denne sektor.

Nogle vil naturligvis se alt dette som et usundt tegn på en stigende tendens til navlebeskuelse, og afvises helt kan det da heller ikke, at mange måske indleder f.eks. en meditatativ praksis med nogle ret så uidealistiske motiver. Imidlertid er selve teknikkerne ofte af en sådan karakter, at motiverne ret hurtigt højnes, og under alle omstændigheder tyder meget på, at de lag i bevidstheden, man kan nå ned til gennem meditation, er af en så universel karakter, at man herfra har mulighed for direkte at påvirke såvel andre mennesker som hele det omgivende miljø.

Man når så at sige ned til, hvad der i den mest avancerede teoretiske fysik betegnes som »*det forenede felt for alle naturens love*«. Efter sigende hævder visse fysikere, at man i dag er meget tæt på at kunne tale om en moderne udgave af »Vedanta« (den højeste enhedsfilosofi i indisk tænkning). Fordelen ved at levendegøre dette felt i sin bevidsthed er netop, at fejltagelser så lette undgås, og som verden ser ud i dag, har vi faktisk ikke råd til flere fejltagelser. Et menneske kan naturligvis ikke have kendskab til alle naturens love, endsige overskue konsekvenserne af enhver af sine egne små handlinger, men meget tyder på, at mennesket kan komme til at »leve« naturlovene og besidde det hele, i frøform vel at mærke, og dermed spontant handle i overensstemmelse med naturens totale lov-mæssighed.

Vi påstår ikke, at disse tanker er lette at sluge, men det kræver på den anden side ikke meget mod at

påstå, at tiden skrider på helt nye og utraditionelle løsninger, og som personlige kendere af det meget avancerede TM-sidhi-program har vi efterhånden ladet os overbevise om, at intet i princippet er umuligt fra bevidsthedens plan.

Hvordan verden kunne se ud

Mod slutningen af sin bog gør Peter Russell sig nogle tanker om udsendet af et muligt fremtidigt høj-synergi-samfund. Andet end strøtanker kan det ikke blive, for ingen kan i virkeligheden gøre sig nogle egentlige forestillinger om et samfund så helt fundamentalt forskelligt fra vort nuværende. På den anden side, uden utopiske forestillinger har håbet ringe kår, ikke mindst i en tidsalder, hvor man fra morgen til aften stopfodres med negative og uhyggelige nyheder. Ja, man kunne spørge, om ikke definitionen på en nyhed snart burde være, at den er positiv. Positive nyheder giver næring til vore ønsker om samfundet – oplader os med en smittende optimisme.

Et vigtigt kendetegn ved et høj-synergi-samfund ville være, at alt kunne forløbe let og ubesværet uden den modstand i omgivelserne, der ligger i, at det fælles grundlag ikke er levendegjort. At det fælles grundlag, dvs. bevidstheden i sin mest enkle ubegrænsede status, er levende, ville på sin side betyde, at forskellene, såvel de individuelle som de nationale, ville få bedre vækstbetingelser og i lighed med de forskellige blomster i en stor buket berige hinanden fremfor som nu at hindre hinandens udfoldelse. Arbejdsløshed, som jo er et sørgeligt aktuelt emne, ville snarere end at forsvinde blive set som en positiv mulighed for hele samfundet, dels som en mulighed for at slippe

for mere af det ubehagelige arbejde, dels som en mulighed for at helige sig beskæftigelser, der på en eller anden måde kunne være yderligere udviklingsfremmende. Eller med Russells egne ord: »Der ville blive et skift fra retten til at arbejde til retten til at være«. I sundhedssektoren (for en sådan ville det være) ville man se resultaterne af den holistiske (helhedsorienterede) tilnærmelse til problemerne, som man mange steder i dag endnu anser for en art orientalsk sammensværgelse (om det så skyldes videnskabelig træghed eller mange lægers (u)sunde instinkt for, at ligesom tømreren lever af træ, lever lægen af sygdom, skal vi lade være usagt). Endelig nævner Russell, at det, der i dag under navn af ESP (Extra Sensory Perception = oversanselig opfattelse) er henvist til universiteternes fjerneste kælderrum, i et høj-synergi-samfund vil blive en levende og helt naturlig dagligdags realitet.

»All You Need is Love«

Som nævnt i indledningen hersker der for tiden en del pessimisme på tressergenerationens vegne og en forestilling om, at de tider er længst forbi. Peter Russell har imidlertid sit eget bud på det, der skete dengang – det flash, der pludselig oplyste så store dele af den kollektive bevidsthed og indebar et budskab, som stadig har gyldighed: »All You Need is Love«.

Lad os give Peter Russell det sidste ord og så i øvrigt håbe, at hans bog snart finder en dansk forlægger:

»De sene tressere repræsenterede et kreativt »flash« for samfundet. Pludselig så en masse mennesker, hvordan verden kunne være. Dette glimt skabte imidlertid ikke et nyt samfund, og opgaven siden har så været at gøre indsigt til virkelighed – at finde måder til at løfte individets bevidsthed til et plan af kærlighed og medfølelse.«

Litteratur: Peter Russells bog »The Awakening Earth« fås også på svensk (»En Uppvaknande Värld«).